

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

Q1

תוכן העניינים

181	5. ממשל תאגידי
181	5.1. הביקורת הפנימית
181	5.2. עניינים אחרים
182	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם
182	6.1. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
196	6.2. דירוג הבנק
196	6.3. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; אחריות חברתית
197	7. נספחים
197	7.1. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים
200	7.2. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

רשימת הטבלאות

183	טבלה 6-1: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
184	טבלה 6-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
186	טבלה 6-3: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיר
187	טבלה 6-4: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
188	טבלה 6-5: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
190	טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי
192	טבלה 6-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי
196	טבלה 6-8: דירוג
197	טבלה 7-1: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו
198	טבלה 7-2: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים
199	טבלה 7-3: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים
199	טבלה 7-4: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות
200	טבלה 7-5: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

5. ממשל תאגידי

5.1. הביקורת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה, ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית והשיקולים בקביעת תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית, נכללו בדוח השנתי לשנת 2018. בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בפרטים אלה. תוכנית הביקורת של קבוצת ישראל לשנת 2019 מבוצעת על-ידי מבקר החברה החדש, מר מוני אברהם (אשר מונה באפריל 2018 והחליף את מר זאב חיו). עד למועד הפיכתה של ישראל לחברה ציבורית (אפריל 2019) בוצעה הביקורת בין השאר גם באמצעות עובדי הביקורת הפנימית של הבנק. החל ממועד זה, לא ניתנים עוד שירותי ביקורת לישראל על-ידי עובדי הביקורת הפנימית של הבנק.

5.2. עניינים אחרים

ביום 15 באפריל 2019 הודיע מנכ"ל הבנק, מר אריק פינטו על החלטתו שלא לחדש את חוזה העסקתו כמנהל הכללי של הבנק לכהונה נוספת וכי בכונתו לסיים את כהונתו בתפקיד ביום 31 בדצמבר 2019 עם סיום חוזה העסקתו. ביום 5 במאי 2019 מינה דירקטוריון הבנק ועדת דירקטוריון לאיתור המנהל הכללי של הבנק, שחבריה הם יו"ר הדירקטוריון מר עודד ערן (יו"ר הוועדה), גב' דליה לב ומר יעקב פאר. המלצות הוועדה יובאו בפני דירקטוריון הבנק, לצורך החלטתו על מינוי המנכ"ל. ביום 21 במאי 2019 הודיעה ועדת האיתור שהיא מבקשת, שהמעוניינים להגיש מועמדותם למשרת המנהל הכללי של הבנק, יודיעו על מועמדותם בכתב עד ליום 4 ביוני 2019 וכי הוועדה עשויה לפנות ביזמית למועמדים פוטנציאליים נוספים כפי שתראה לנכון, בבקשה כי ישקלו הצגת מועמדותם.

מר גלעד בלך מונה כמזכיר הבנק החל מיום 1 בפברואר 2019. מר בלך החליף את גב' רונית שפירא שפרשה מהבנק. ביום 6 במאי 2019 פרסם הבנק הודעה מקדימה בדבר כונתו לזמן אסיפה כללית שנתית של בעלי המניות הבנק, שעל סדר יומה צפויים להיכלל, בין היתר, הנושאים הבאים: דיון בדוחות הכספיים לשנת 2018; מינוי רואה חשבון מבקר לבנק; תיקון תקנון הבנק; מינוי של חמש משרות כהונה של דירקטורים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפי חוק החברות (העומד גם בתנאי הכשירות של דירקטור חיצוני לפי הוראה 301), שני דירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301 ושני דירקטורים נוספים "אחרים". ביום 26 במאי 2019 העבירה הוועדה הייעודית, שממנה נגיד בנק ישראל, בהתאם לחוק הבנקאות רישוי, את המועמדים שהיא מציעה לכהונת דירקטורים לאסיפה הכללית. בכונת הבנק לכנס את האסיפה הכללית במהלך חודש יולי 2019. בחודש מאי 2019 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000) והדירקטוריון את הארכת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של הבנק וחברות בנות של הבנק בחודש אחד (היינו עד ליום 30 ביוני 2019 במקום 31 במאי 2019, מועד פקיעתה של פוליסת הביטוח הקיימת - ראה [תקנה 22 לדוח התקופתי של הבנק לשנת 2018](#) בעמ' 342) בתמורה לסך של כ-200,000 דולר, וזאת על-מנת למצות משא ומתן עם מבטחים על חידוש הפוליסה.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגידי בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר החזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר החזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוחות כספיים של הבנק לשנת 2018](#) סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי.

הטלת עיצומים כספיים על-ידי המפקחת על הבנקים

- בחודשים האחרונים עלה מספר העיצומים הכספיים שהוטלו על בנקים וחברות כרטיסי אשראי (ובהם גם הבנק וישראל) על-ידי הפיקוח על הבנקים, במקרים בהם לעמדת הפיקוח התגלו תקלות או פגמים בהתנהלות של המוסדות הפיננסיים.
- ביום 3 באפריל 2019 הטילה המפקחת על הבנקים על הבנק עיצום כספי בסך 385 אלפי ש"ח. העיצום הכספי הוטל בשל אי תיקון ליקוי. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, שניתנו בעקבות ברור תלונות הציבור לפי סעיף 16 (ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, לפיהן נדרש הבנק לתקן את מסמכיו בקשר עם שירות משלוח פנקסי שיקים ללקוחות באמצעות דואר ישראל, כך שהאחריות לנזק במקרים של אובדן או גניבת פנקסי שיקים בעת משלוח בדואר לא תחול על הלקוח.
 - ביום 16 במאי 2019 הטילה המפקחת על הבנקים עיצום כספי בסך 1,575 אלפי ש"ח. החלטת הפיקוח להטיל עיצום כספי ניתנה בעקבות מקרים בהם לקוחות ביקשו לעשות שימוש בבנקטים של הבנק לצורך משיכת מזומנים, חויבו בגין משיכת כספים ונגבו מהם עמלות על אף שמישכת הכספים לא צלחה. דבר המהווה הפרה של סעיפים 3 ו-5 (א) להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 433 ושל הוראות סעיף 1.9 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981. הפיקוח הכיר בטענות הבנק ביחס לפעולות אשר ננקטו לתיקון הליקויים ולמינעת הישנותם ומשכך הופחת סכום העיצום ב-10%, לסך הנ"ל.
 - בחודש פברואר 2019 הטילה המפקחת על הבנקים על ישראל עיצום כספי בסך של 675 אלפי ש"ח בנושא שיווק אשראי - חובת אזהרה בפרסומת. לפי החלטת המפקחת על הבנקים, הטלת העיצום הכספי היא בשל הפרה של סעיף 5 (ג) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), מאחר שבמסגרת הקמפיין הרחב בו נקטה ישראל, בפרסומת שהוצגה באתר האינטרנט השיווקי של ישראל בגרסת המכשיר הנייד, לא פורסמה אזהרה כנדרש בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), אלא באמצעות קישור ל-"דף נחיתה" המפנה לאזהרה.

6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם

6.1. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

6.1.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון של שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות וטלפונים יזומים ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה. השירותים ללקוחות המגזר מוענקים באמצעות מערך של 225 סניפים לרבות, סניפים דיגיטליים מתקדמים, סניף נייד ובאמצעות ערוצים ישירים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון", פניות בפייסבוק ובאפליקציות בסמרטפונים. כחלק מתפישת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות. בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון).

ייעוץ פנסיוני

ברבעון הראשון בשנת 2019 הקים הבנק מרכז ארצי לייעוץ ותכנון פרישה ברמת גן, המיועד ללקוחות פורשים מכל הבנקים והמאויש על-ידי יועצים פנסיוניים לתכנון פרישה.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

אפליקציית bit

1. החל מרבעון ראשון 2019, אפליקציית bit משמשת גם כפלטפורמה לתרומת כספים ישירה לעמותות. השירות שימש את עמותת ווראייטי ביום ההתרמה האחרון, וימשיך לשמש גם עמותות נוספות.
2. העברת כסף למזדמן - האפליקציה ממשיכה לחדש טכנולוגית ועסקית ומאפשרת מעתה, ללקוחות כל הבנקים, דרך חדשה לתשלום יומיומי גם לאדם מזדמן, בחויה ייחודית, זמינה ומהירה, ב-QR CODE.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- ביום 14 במרץ 2018 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את פרק הבנקאות חוק מערכת נידוד בין בנקים (התוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות באמצעות הסרת חסמי מעבר). בהתאם לחוק הבנקים יאפשרו מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח, כניסת החוק לתוקף תהיה בתוך שלוש שנים.
 - ביום 18 במרץ 2018 פורסם ברשומות חוק צמצום השימוש במזומנים ובשיקים. החוק נועד לצמצם את היקף השימוש במזומנים ובשיקים בעיקר על-ידי קביעת איסורים ומגבלות. תחולת החוק בכל הנוגע לנושא מזומנים ביום 1 בינואר 2019. תחולת החוק בכל הנוגע לנושא שיקים (סעיף 5 לחוק) ביום 1 ביולי 2019.
- למידע נוסף בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר, לרבות מידע על חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("ועדת שטרומ", ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 1-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	*2018	
675	724	סך הכנסות ריבית, נטו
3	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
678	726	סך-הכל רווח מימוני, נטו
377	354	עמלות והכנסות אחרות
1,055	1,080	סך ההכנסות
110	57	הוצאות בגין הפסדי אשראי
900	924	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
45	99	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
16	38	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
29	61	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
45,750	43,436	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
174,453	187,820	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

לאור סיווג קבוצת ישראל כפועילות מופסקת, המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי של הבנק, שהינן חלק מהפעילות הנמשכת. מספרי ההשוואה הוצגו מחדש.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר לקוחות פרטיים ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-61 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-29 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו ומקיטון בהוצאות הפסדי האשראי.

הרווח המימוני, נטו, ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-726 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-678 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה ביתרות פיקדונות הציבור, לצד עלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל עליית שיעור הריבית הדולרית והשקלית.

ההכנסות מעמלות ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכמו ב-354 מיליון ש"ח בהשוואה ל-377 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות ניירות-ערך.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכמו ב-57 מיליון ש"ח בהשוואה ל-110 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהפרשה הקבוצתית, בעיקר עקב קיטון בהיקף החובות הבעייתיים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכמו ב-924 מיליון ש"ח בהשוואה ל-900 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות מחשב ובעמלות עקב הגדלת היקפי פעילות.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2019 הסתכם בכ-43.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-44.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

היתרות כוללות גם את האשראי לציבור שדווח בעבר תחת מגזר קבוצת ישראל כפועילות הנמשכת של הבנק, בסך של 5.0 מיליארד ש"ח ליום 31 במרץ 2019, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2018.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 הסתכמו בכ-187.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-187.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה "[סיכון אשראי](#)" בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה [בפרק "מגזר לקוחות פרטיים" לעיל](#)). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה והצמחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

זיהוי ביומטרי בכניסה לאפליקציה לעסקים

מעטה הלקוחות יוכלו להיכנס לאפליקציה לעסקים באופן קל ופשוט בטביעת אצבע או זיהוי פנים (במכשירים התומכים), בלי לזכור סיסמה וקוד משתמש. הלקוח נרשם לשירות מתוך האפליקציה, עובר תהליך קצר וחד פעמי של הרשמה כולל זיהוי טביעת האצבע שלו או סריקת תווי הפנים באמצעות מצלמה במכשיר.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

ראה [מגזר לקוחות פרטיים" לעיל](#).

ביום 14 לאפריל 2019 פורסם עדכון לכללי הבנקאות (שרות ללקוח) (עמלות) לעניין צירוף לקוחות המוגדרים "עסק קטן" או "עוסק מורשה" למסלולים. על-פי הכללים יש לאתר את הלקוחות שסכום גביית העמלות בעו"ש (פעולות על-ידי פקיד/בערוץ ישיר) עולה על הסכום אותו היו משלמים בפועל אילו היו מצטרפים לאחד המסלולים (בסיסי/מורחב) בכל חודש במהלך אותה שנת כספים. המהלך יתבצע בחודש מרץ כל שנה תוך משלוח הודעה על הצירוף ודרכי הביטול. בשנה הנוכחית הכללים קבעו כי הלקוחות יצורפו באוגוסט 2019.

טבלה 2-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	*2018	
במיליוני ש"ח		
399	414	סך הכנסות ריבית, נטו
1	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
400	415	סך-הכל רווח מימוני, נטו
145	143	עמלות והכנסות אחרות
545	558	סך ההכנסות
95	78	הוצאות בגין הפסדי אשראי
274	294	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
176	186	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
67	71	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
109	115	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
32,136	32,111	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
38,810	42,854	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

לאור סיווג קבוצת ישראל כפועילות מופסקת, המגזר כולל גם את היתרות המיוחסות לפעילות כרטיסי האשראי של הבנק, שהינן חלק מהפעילות הנמשכת. מספרי ההשוואה הוצגו מחדש.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים ברבעון הראשון של שנת 2019, הסתכם ב-115 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-109 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, ומעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-415 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-400 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה ביתרות פיקדונות הציבור, לצד עלייה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל עליית שיעור הריבית הדולרית והשקלית.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2019 ב-78 מיליון ש"ח בהשוואה ל-95 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקטון נבע בעיקר מקטון בהוצאה שנרשמה על בסיס קבוצתי, עקב ירידה בהיקף החובות הבעייתיים ובמחייקות האוטומטיות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכמו ב-294 מיליון ש"ח בהשוואה ל-274 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהוצאות מחשב ובעמלות עקב הגדלת היקפי פעילות.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2019 הסתכם בכ-32.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-32.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

היתרות כוללות גם את האשראי לציבור שדווח בעבר תחת מגזר קבוצת ישראל, ושהינו חלק מהפעילות הנמשכת של קבוצת הבנק, בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח ליום 31 במרץ 2019, בהשוואה לכ-1.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 הסתכמו בכ-42.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-42.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

6.1.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תוכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות נציגויות משכן בסניפים השונים הפרושים ברחבי הארץ.

תחרות

משכנתא הינה מוצר מוטה מחיר: מדובר בעסקה כלכלית משמעותית ביותר של משק הבית ולכן הלקוח מבצע סקר שוק ומשווה מחירים. לכן מדובר בשוק מאופיין בתחרות רבה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום ההלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- **חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון 31) (דחיית פירעון הלוואה לדיור בשל פטירה) - פורסם ברשומות ביום 7 בינואר 2019.** במקרה של פטירת לווה, לבקשת מי שחייב לפרוע את ההלוואה, על הבנק לדחות את תשלומי המשכנתא, לתקופה שלא תעלה על 12 חודשים, ללא תשלום וללא חיוב בריבית פיגורים. על הבנק מוטלת חובה להודיע על אפשרות בקשת הדחיה כאשר נודע לו על פטירת לווה. התיקון יחול על חוזי הלוואה לדיור שיקרתו 6 חודשים מיום פרסומו.
- **עדכון שו"ת להוראת נוהל בנקאי תקין 451 -** בנק ישראל פרסם ביום 8 באפריל 2019 עדכון לשו"ת ל-451, הכוללת הנחיות לעניין סיווג הלוואה המיועדת לבן משפחה: הלוואה בשעבוד דירה, המיועדת לסייע לבן משפחה אחר למטרת עסק - תסווג כהלוואה לכל מטרה בשעבוד נכס למגורים וכפופה למגבלות 451.

טבלה 3-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
160	194	סך הכנסות ריבית, נטו
15	15	עמלות והכנסות אחרות
175	209	סך ההכנסות
5	7	הוצאות בגין הפסדי אשראי
60	63	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
110	139	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
39	52	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
71	87	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
75,606	83,148	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הלוואות לדיור ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-87 מיליון ש"ח בהשוואה ל-71 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו עקב עלייה בהיקפי האשראי ובמרווחים הפיננסיים על האשראי. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2019 הסתכם בכ-83.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-81.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [סעיף 3.2.6 בפרק סקירת הסיכונים](#), בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים, הפרוסים ברחבי המדינה ומרכזי שירות המעניקים שירותים תפעוליים לחשבונותיהם של לקוחות המגזר. כחלק מהמהלך האסטרטגי של הבנק להעמיק את פעילותו בקרב לקוחות מסחריים אשר נמצאים בשלבי צמיחה ולהרחיב את מעטפת השירותים המוצעת ללקוחות אלה, האגף לבנקאות מסחרית החל במחצית השנייה של שנת 2017 ביישום שינוי מבני ושינוי תפיסת הפעלה. במסגרת השינוי הוקמו מספר מרכזי עסקים חדשים והפעילות התפעולית מהסניפים העסקיים רוכזה במספר מרכזי שירות ארציים. מהלך זה יתמוך בצמיחה של המגזר המסחרי במטרה להעניק שירות טוב יותר ומותאם יותר ללקוחות.

התפתחויות עיקריות במגזר

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי, כשבנוסף מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. לקוחות המגזר הושפעו ברבעון הראשון של שנת 2019 מהמגמה החיובית של הפעילות בישראל, ובעיקר ממצבם הטוב של משקי הבית, הגידול הניכר בתירות הנכנסת ועלויות המימון שנותרו נמוכות. בשוק הדיור ניכרת עלייה מסוימת ברכישת דירות חדשות בחודשיים הראשונים של השנה ומחירי הדירות התייצבו בשנה האחרונה. עיקר הגידול במגזר זה, מקורו בענף הבניה והנדל"ן ובענף המסחר. העמקת הפעילות עם לקוחות אלה מהווה חלק מהאסטרטגיה של הבנק.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 4-6: מגזרי פעילות גישת הנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	*2018	
במיליוני ש"ח		
242	261	סך הכנסות ריבית, נטו
2	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
244	264	סך-הכל רווח מימוני, נטו
92	89	עמלות והכנסות אחרות
336	353	סך ההכנסות
<hr/>		
21	1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
130	122	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
185	230	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
71	87	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
114	143	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
<hr/>		
34,847	38,205	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
24,284	23,963	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-143 מיליון ש"ח בהשוואה ל-114 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו ומקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי. הרווח המימוני, נטו, ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-264 מיליון ש"ח בהשוואה ל-244 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי ובמרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל עליית שיעור הריבית הדולרית והשקלית. ברבעון הראשון של שנת 2019 רשם המגזר המסחרי הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 1 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של 21 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע מקיטון בהוצאה הקבוצתית, בעיקר בגין אשראי תקין. מנגד, קיטון זה קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהכנסות מגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2019 הסתכם בכ-38.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-37.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 הסתכמו בכ-24.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-25.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

6.1.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידיים גדולים בישראל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות שלושה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.
- תעשייה, מסחר ומלונאות.
- תשתיות ואנרגיה.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה ומכירת סיכוני אשראי. כמו-כן קיימת יחידה העוסקת בממשק הדיגיטלי של הלקוחות העסקיים עם הבנק.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

טבלה 5-6: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	*2018	
במיליוני ש"ח		
344	337	סך הכנסות ריבית, נטו
19	26	הכנסות מימון שאינן מריבית
363	363	סך-הכל רווח מימוני, נטו
116	114	עמלות והכנסות אחרות
479	477	סך ההכנסות
הכנסות בגין הפסדי אשראי		
(20)	(30)	
143	154	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
356	353	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
135	134	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
221	219	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
72,004	68,627	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח		
48,422	41,209	

* סווג מחדש - למידע נוסף ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-221 מיליון ש"ח בהשוואה ל-219 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2019 ב-20 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 30 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שנרשמו על בסיס פרטני. הגידול בהוצאות קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2019 הסתכם בכ-72.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-71.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 הסתכמו בכ-48.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-44.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

6.1.6. פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות, הפועלים שוויץ, בנק פוזיטיב תורכיה, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. בנוסף הסניף נותן אשראי בדרך של רכישת השתתפויות. תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים"). בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק פועל להפסקת מכלול הפעילויות בחו"ל ולסגירת החברות הבנות העוסקות במתן השירותים הנלווים. פעולות אילו מביאות, בין השאר, לקיטון בהיקף נכסיהם של תושבי חוץ המופקדים בקבוצת הבנק.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

בנוסף לכללים ולמגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל, פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה. לבנק נציגויות בלוס אנג'לס, ניו ג'רסי, מיאמי ובטורונטו, קנדה.

Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים-שוויץ)

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ בדרך של מכירת נכסיו או בדרך אחרת. ביום 11 באפריל 2018 חתם הבנק על הסכם עם Bank J. Safra Sarasin AG ו-Banque J. Safra Sarasin (Luxembourg) S.A. למכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג. במהלך חודש נובמבר 2018, בהתאם להסכם, הועברו מרבית נכסי הלקוחות משוויץ ולוקסמבורג לקונה. בהתאם למתווה התהליך הנדרש לשם יציאת החברה מגדר אחריותה הפיקוחית של ה-FINMA, עודכנו מסמכי ההתאגדות של החברה בע"מ באופן בו, בין היתר, החל מיום ה-15 באפריל 2019 שם החברה שונה ל:

- Hapoalim (Switzerland) Ltd
- Hapoalim (Switzerland) Ltd, Luxembourg Branch

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (בנק הפועלים לוקסמבורג)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן אשראי לחברות הפועלות באירופה אשר יש להן זיקה ישראלית. לאור השינויים שחלו לאחרונה בהיקף הפעילות הבינלאומית, ובשל הסיכונים הרגולטוריים הבנק בוחן את המשך פעילותו זו.

פעילות הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיב"), הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. חלקו של הבנק בבנק פוזיטיב עומד על 69.8%. לפרטים נוספים ראה פרק 2.6 בדוח הדירקטוריון. הבנק החליט להביא להפסקת פעילותו של בנק פוזיטיב בדרך של מכירת נכסיו או בדרך אחרת, ובשלב זה פועל לצמצום התיק.

המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב

מרכז המספק לתושבי חוץ שירותים ומוצרי בנקאות פרטית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
117	124	סך הכנסות ריבית, נטו
14	13	הכנסות מימון שאינן מריבית
131	137	סך-הכל רווח מימוני, נטו
31	16	עמלות והכנסות אחרות
162	153	סך ההכנסות
15	(4)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
252	173	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(105)	(16)	הפסד מפעילות נמשכת לפני מסים
12	17	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
רווח (הפסד) נקי:		
(117)	(33)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקונות שליטה
7	3	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקונות שליטה
(110)	(30)	הפסד נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
12,356	13,512	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
21,830	18,804	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-30 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-110 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מרישום הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בהפעלים שוויץ ברבעון המקביל אשתקד. כמו-כן, חלה עלייה ברווחי הפעילות העסקית בארצות-הברית. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-35 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019 בהשוואה לרווח נקי בסך של 24 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מפעילות ה-Middle-Market בעקבות עלייה בהכנסות הריבית, נטו, כתוצאה מעלייה ביתרות האשראי ובמרווחים הפיננסיים.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-59 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019 בהשוואה להפסד בסך של כ-121 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מרישום הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ברבעון המקביל אשתקד.
- ההפסד של קבוצת בנק פוזיטיף הסתכם בכ-6 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019 בהשוואה לכ-17 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקרו מהפרשה משמעותית להפסדי אשראי ברבעון המקביל אשתקד.

- סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 במרץ 2019 הסתכם בכ-13.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-14.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2019 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-12.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-13.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.2 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018, מתוכו סך של כ-5.0 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2019 בהפעלים שוויץ הסתכם בכ-0.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-0.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. הקיטון נבע מהמשך צמצום פעילותו של הפועלים שוויץ.
- האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2019 בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-0.5 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2018.

- סך פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-18.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-19.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-18.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-18.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-6.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-6.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-11.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-11.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 בהפעלים שוויץ הסתכמה בכ-0.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-1.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. הקיטון נובע בעיקרו מהמשך צמצום פעילותו של הפועלים שוויץ, כאמור לעיל.

6.1.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה [פרק "סקירת הסיכונים"](#) [בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#)), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרי הון וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נני"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתיות וקונצרניות) ותיק המניות, ותאום הפעילות ברמת הקבוצה.
- פעילות בתיקי המסחר - פעילות עשיית שוק ומסחר בחדר עסקות בתחום מטבע-החוץ, הריביות ונגזרי OTC.
- פעילות מול לקוחות - מתן שירות ללקוחות הבנק לביצוע עסקות בניירות-ערך (ישראלים וזרים), במכשירים פיננסיים בש"ח, במטבע-חוץ ובריביות באמצעות חדרי העסקות, כמו גם תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 7-6: מגזרי פעילות גישת הנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	*2018	
במיליוני ש"ח		
155	212	סך הכנסות ריבית, נטו
175	37	הכנסות מימון שאינן מריבית
330	249	סך-הכל רווח מימוני, נטו
38	40	עמלות והכנסות אחרות
368	289	סך ההכנסות
-	2	הוצאות בגין הפסדי אשראי
130	103	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
238	184	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
89	54	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
149	130	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
4	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
		רווח (הפסד) נקי:
153	130	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3	5	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
156	135	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,471	632	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
44,117	32,369	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סוג מחדש - למידע נוסף ראה ב**יאר 28 בדוחות הכספיים לשנת 2018**.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרבייתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר הניהול הפיננסי ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-135 מיליון ש"ח בהשוואה ל-156 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-249 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-330 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח מהשקעה באגרות-חוב, וכן משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. מנגד, קיטון זה קוזז בחלקו על-ידי גידול ברווח מהשקעה במניות.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 במרץ 2019 הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-0.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2019 הסתכמו בכ-32.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-34.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

6.1.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבת פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וציוד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינם מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות. כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראל, אשר סווגה כ"פעילות מופסקת", ראה להלן.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-89 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 40 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2019 הסתכם ב-2 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 37 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מרישום הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ברבעון המקביל אשתקד. קיטון זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות המשפטיות הכרוכות בחקירה זו.

כמו-כן, מגזר אחר כולל רווח נקי המיוחס לפעילות מופסקת, בסך של 91 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019 בהשוואה ל-77 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

היתרות המאזניות של פעילות כרטיסי האשראי הנכללות במגזר זה כוללות אשראי לציבור, אשר מהווה את החלק מהפעילות המופסקת, בסך של כ-14.9 מיליארד ש"ח ליום 31 במרץ 2019 בהשוואה ל-14.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

קבוצת ישראל - פעילות מופסקת

כללי

פעילות קבוצת ישראל מסווגת כ"פעילות מופסקת". היתרות המאזניות של נכסים והתחייבויות ותוצאות המיוחסות לפעילות מופסקת שהוצגו טרם הסיווג במגזר פעילות נפרד - "קבוצת ישראל", מוצגות בנפרד מהפעילות הנמשכת תחת מגזר "התאמות". לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה.](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

כיום, הפעילויות העיקריות של קבוצת הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעות באמצעות חברות הפועלות בתחום אמצעי התשלום תחת קורת גג ניהולית ותפעולית אחת שתכונה להלן בשם "קבוצת ישראל". פעילות הליבה של קבוצת ישראל הינה הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי מסוג "ישראל", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקארד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון.

הנפקת כרטיסי אשראי

מספר הכרטיסים ליום 31 במרץ 2019 שהונפקו על-ידי קבוצת ישראל הינו 5.2 מיליון כרטיסים בדומה למספר הכרטיסים ליום 31 בדצמבר 2018. ברבעון הראשון של שנת 2019 הגיע מחזור הפעילות בכרטיסי קבוצת ישראל ל-39.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-37.3 מיליארד ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

סליקת כרטיסי אשראי

במסגרת הסכם הנערך לצורך שירותי הסליקה מתחייבת חברת כרטיסי אשראי הסולקת כלפי בתי עסק, בכפוף לקיום תנאי ההסכם ביניהם, לפרוע לבית העסק את החיובים בהם התחייבו כלפיו מחזיקי הכרטיסים הנסלקים על ידה בעת שרכשו טובין או שירות בבית העסק. בנוסף, מציעה קבוצת ישראל לבתי עסק מגוון שירותים פיננסיים נוספים כגון: מתן הלוואות, מקדמות (הקדמת תשלומים בגין עסקות שבוצעו), הקדמות, ניכיון שוברים ושירותים שיווקיים ותפעוליים, ביניהם אפשרות לפריסת תשלומים, תאריכי זיכוי גמישים, מידע ייעודי ומבצעי קידום מכירות. לקוחות קבוצת ישראל בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי עסק רבים ומגוונים הקשורים עמה בהסכמים, ביניהם גם משרדי ממשלה שונים וכן חברות המספקות לבתי עסק שירותי ניכיון.

תחום הסליקה של כרטיסי האשראי מאופיין בתחרותיות גבוהה מאוד. התחרות בתחום הסליקה מתמקדת בגיוס בתי עסק חדשים להסכמי סליקה ובשימור בתי עסק קיימים שהינם לקוחות החברה. היבט נוסף של התחרות מתבטא בפיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים ותפעוליים לבתי עסק. בנוסף לקבוצת הבנק, בתחום הסליקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי האשראי, בשליטה של בנקים אשר פורטו לעיל.

שינויים רגולטוריים

ישראל, כ.א.ל ומקס הינן צדדים להסדר שאושר על-ידי בית הדין להגבלים עסקיים בשנת 2012 שעניינו סליקה הדדית של כרטיסי ויזה ומאסטר קארד. החל מיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. במסגרת ההסדר נקבע מתווה להפחתה מדורגת בשיעור העמלה הצולבת. ביום 25 בפברואר 2018 פרסם בנק ישראל את המתווה הסופי להפחתת העמלה הצולבת. המתווה להורדת העמלה הצולבת בעסקות חיוב נדחה יהיה כדלקמן: מיום 1 בינואר 2019 תרד העמלה הצולבת מ-0.7% ל-0.6%; מיום 1 בינואר 2020 תרד העמלה הצולבת מ-0.6% ל-0.575%. תנאי פטור מאישור הסדר כובל - כחלק מההסדר, בחודש מרץ 2012 הוגשה בקשה לממונה להגבלים עסקיים לקבלת פטור מאישור הסדר כובל ביחס להסכם תפעולי המסדיר את הפעלת הממשק המשותף בין החברה, מקס וכ.א.ל. בנוגע ליישום ההסדר ביניהן (הסכם המתעדכן מעת לעת על-ידי הצדדים). ביום 25 באפריל 2018 ניתנה החלטת הממונה על התחרות בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל עד ליום 31 בדצמבר 2023 ביחס להסכם התפעולי האמור. הפטור כולל, בין היתר, התייחסות לחובת חברות כרטיסי האשראי לצרף להסדר, באופן שוויוני וללא עלות, כל מנפיק, סולק או גוף מטעמם שפעילותו נוגעת להסדר ושיבקש להצטרף להסדר, להעמיד לרשותו את כל המידע הדרוש לו לצורך הצטרפותו ופעילותו על-פי ההסדר, ולבצע התאמות סבירות ככל הנדרש באופן שיאפשר לשחקן חדש להצטרף להסדר ולפעול על-פי הוראותיו, וכן איסור על החברה, לאומי קארד וכ.א.ל לנקוט בפעולות העלולות להקשות על כניסה של מתחרים חדשים לתחום ההנפקה או לתחום הסליקה או על חדירה של אמצעי תשלום חליפיים לכרטיסי אשראי, כגון כרטיסי חיוב מידי, הכל כמפורט בתנאי הפטור. בנוסף כולל הפטור הוראה, לפיה החל מיום 1 ביולי 2021, העברת כספים בין מנפיק וסולק בגין עסקות המבוצעות בתשלום בודד, תתבצע לא יאוחר מיום לאחר מועד שידור העסקה מבית העסק ("זיכוי יומי"). בחודש נובמבר 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 470 בנושא "כרטיסי חיוב". במסגרת טיוטת התיקון נקבע, בין היתר, כי חברת כרטיסי אשראי רשאית לשלוח את חוזה ההנפקה ללקוח בכל אמצעי המשלוח הנהוגים בחברה ולא רק בדואר, בהתאם לכללים המפורטים בטייטה.

הטמעת השימוש בתקן אבטחת EMV - בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה להטמעת השימוש בתקן האבטחה EMV, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה, אשר הוטמעה גם בנוהל בנקאי תקין מספר 470 ובהנחיות נוספות. בהוראה, ובהנחיות הפיקוח על הבנקים שניתנו בהמשך, ובכללן תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 472, קיימת התייחסות, בין היתר, ללוחות הזמנים להנפקת כרטיסים תומכי תקן EMV ולחיבור מסופים התומכים בתקן למערכת כרטיסי החיוב החדשה וכן לכניסתו לתוקף של מנגנון הסטת האחריות מהמנפיק לסולק. תחולת מנגנון הסטת האחריות נקבעה ליום 1 בינואר 2019. בחודש נובמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה 472, לפיו ההוראה בדבר מנגנון הסטת האחריות בבתי עסק קטנים שמחזור הפעילות השנתי שלהם בשנת 2018 מול סולקים לא עלה על 5 מיליוני ש"ח תיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2020. בחודש דצמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים להערות הציבור טיוטת תיקון להוראה 472, לפיו ההוראה בדבר מנגנון הסטת האחריות בבתי עסק מסוג תחנות דלק יחל ביום 1 בינואר 2022.

יזמות רגולטורית הצעות חוק וחקיקה

צו איסור הלבנת הון - ביום 14 במרץ 2018 פרסם ברשומות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור). הצו מסדיר את החובות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור של גוף החייב בקבלת רישיון למתן אשראי בהתאם לפרק ג' לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016 ("חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים"), שהוא גוף המנוי בתוספת השלישית לחוק איסור הלבנת הון, וכן על נותן שירותי ניכיון ומאגד כנותן שירותי אשראי. הצו נכנס לתוקף ביום 15 במרץ 2018. ביום 23 במאי 2018 פרסם משרד האוצר טיוטת תיקון לצו האמור, במסגרתה, בין היתר, מורחבות ההוראות החלות על פעילותו של מאגד כנותן שירותי אשראי גם לפעילותו של מאגד כנותן שירותי בנקים פיננסיים.

חוק אשראי הוגן - בחודש אוגוסט 2017 פרסם ברשומות תיקון לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשנ"ג-1993. לפי התיקון לחוק, יוחלף שמו של החוק לחוק אשראי הוגן. התיקון קובע, בין היתר, מגבלת ריבית מקסימלית אחידה על הלוואות לאנשים פרטיים, על כלל הגופים הכפופים לו ובכללם הבנקים וחברות כרטיסי אשראי, וכן נקבעו הוראות שונות בנוגע להתקשרות בהסכמי הלוואה והסכמים למסגרות אשראי (ובכלל זה בקשר לחובות גילוי ללקוח), הוראות לעניין ריבית פיגורים ועוד.

בחודש נובמבר 2018 פרסם ברשומות חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מס' 5) (תיקון), התשע"ט-2018, לפיו כניסתו לתוקף של החוק, שהייתה קבועה ליום 9 בנובמבר 2018, תידחה למוקדם מבין שישה (6) חודשים מיום פרסום תקנות בנושא או 27 חודשים מיום כניסתו לתוקף של החוק, הכל כמפורט בחוק. בנוסף, בחודש פברואר 2019 פרסמו ברשומות תקנות הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (החגרת סוגי עסקות אשראי מתחולת החוק והחגרת הוצאות מגדר "תוספת"), התשע"ט-2019, לפיהן יוחרגו סוגי עסקות אשראי מתחולת החוק וכן יוחרגו הוצאות מהגדרת תוספת, הכל כמפורט בתקנות. התקנות ייכנסו, ככלל, לתוקף ביום 25 באוגוסט 2019.

אסדרת שירותי תשלום - (1) ביום 9 בינואר 2019 פרסם ברשומות חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019. החוק מסדיר, בין היתר, היבטים שונים במערכות היחסים שבין נותן שירותי תשלום (מנפיק כרטיס החיוב) למשלם (מחזיק כרטיס החיוב), ובין נותן שירותי תשלום (הסולק) למוטב (בית העסק) בעת שימוש באמצעי תשלום, ובכלל זה קביעה לפיה מועד העברת כספים מסולק לבית עסק יהיה מידי, או במועד סביר אחר שהוסכם בין סולק לבית עסק, וכן לקבוע הוראות כלליות לעניין ביצוע הוראות תשלום והסדרי האחריות הנוגעים להן, והוראות בדבר קביעת עונשים פליליים והטלת עיצום כספי בהפרת סעיפים מסוימים של החוק.

במסגרת החוק, נושאים הנזכרים בחוק כרטיסי חוב יוסדרו בחוק שירותי תשלום וחוק כרטיסי חוב יבוטל עם כניסתו לתוקף של החוק. ככלל, מועד התחילה של חוק שירותי תשלום הינו שנה מיום פרסומו, והוא יחול, ככלל, גם על אמצעי תשלום שהונפק לפני יום התחילה ועל הרשאה לחיוב שניתנה לפני יום התחילה, הכל כמפורט בחוק; (2) בחודש אוגוסט 2018 פרסם משרד האוצר תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון) (מתן שירותי תשלום), התשע"ח-2018, שמבקש להסדיר מקטע נוסף במסגרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, והוא המקטע המסדיר את כלל פעילות מתן שירותי התשלום. כמצוין בדברי ההסבר לתזכיר החוק, שירותים אלה כוללים ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים, הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של עסקות תשלום וכן מתן שירותי כספומט. לפי דברי ההסבר, האסדרה צפויה לעודד את התחרות בכך שתאפשר לגורמים חוץ-בנקאיים להיכנס ולהתפתח לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק. יצוין, כי התזכיר אינו כולל אסדרה של שירותי יזום תשלומים, שעל-פי דברי ההסבר לתזכיר החוק תושלם בהמשך. על-פי התזכיר, בין היתר (ולרבות באמצעות תיקונים עקיפים לחוק הבנקאות רישוי):

(א) לא יעסוק אדם במתן שירותי תשלום (ובכלל זה הנפקת וסליקת אמצעי תשלום, והכל כהגדרתם בתזכיר) אלא אם בידו רישיון לכך, או שהוא גוף מהגופים הפטורים מחובת קבלת רישיון (ביניהם סולק כהגדרתו ובתנאים שבתזכיר); (ב) בעל רישיון למתן שירותי תשלום לא יעסוק בעיסוק שאינו שירות תשלום ולא ישלוח בתאגיד העוסק בעיסוק שירות תשלום, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא אם הודיע בכתב למפקח על כוונתו, והמפקח לא הודיע על התנגדותו תוך פרק הזמן ובתנאים כמפורט בתזכיר.

בתקופה שמיום התחילה של החוק (שנה מיום פרסומו; בסעיף 21 זה - "יום התחילה") ועד תום שנתיים מיום התחילה (בסעיף 21 זה - "תקופת המעבר"), בעל רישיון למתן שירותי תשלום לא יעסוק בעיסוק שאינו שירות תשלום ולא ישלוח בתאגיד העוסק בעיסוק שאינו שירות תשלום, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא באישור המפקח ובהתאם לתנאי האישור (כל המונחים לעיל - כהגדרתם בתזכיר); (ג) סולק לא יעסוק בעיסוק שאינו סליקה של עסקות תשלום או מתן שירותי תשלום ולא ישלוח בתאגיד העוסק בעיסוק שאינו סליקה או מתן שירותי תשלום כאמור, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא אם הודיע בכתב לנגיד על כוונתו, והנגיד לא הודיע על התנגדותו תוך פרק הזמן ובתנאים כמפורט בתזכיר. בתקופת המעבר, סולק לא יעסוק בעיסוק שאינו סליקה של עסקות תשלום או מתן שירותי תשלום ולא ישלוח בתאגיד העוסק בעיסוק שאינו סליקה או מתן שירותי תשלום כאמור, או יחזיק מעל 10% מאמצעי שליטה של תאגיד כאמור, אלא באישור הנגיד ובהתאם לתנאי האישור. כמו-כן, בתקופת המעבר האמורה, סולק יהא רשאי לשלוח או להחזיק אמצעי שליטה בתאגיד שעוסק בעיסוקים שאינם מותרים לסולק כאמור לעיל, ובלבד שהמפקח קבע בהוראות כי עיסוק זה הינו מסוג העיסוקים אשר מותר לתאגיד אשר נשלט על-ידי סולק לעסוק בהם, ולעניין זה המפקח רשאי לקבוע הוראות שונות לסוגי סולקים שונים בתנאים המפורטים בתזכיר (כל המונחים לעיל - כהגדרתם בתזכיר). בנוסף התזכיר כולל הוראות הכלולות בחוקים אחרים, כגון: בעניין סולק מתארח וחובת התקשרות של מנפיק בעל היקף פעילות רחב עם סולק לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקות בכרטיסי חוב שהנפיק בתנאים המפורטים בתזכיר.

בחודש אוגוסט 2011 פרסם תיקון לחוק הבנקאות רישוי, לפיו, בין היתר מי שעוסק בסליקה של כרטיסי חוב, יהיה כפוף לקבלת רישיון סליקה, כאשר לגופים שעסקו ביום כניסתו של החוק לתוקף בפעילות סליקה ניתנו הקלות לעניין זה. כמו-כן, נקבעו מגבלות נוספות, כגון חובה על מי שהינו מנפיק בעל היקף פעילות רחב, מנפיק שהנפיק עשרה אחוזים או יותר ממספר כרטיסי החיוב שהונפקו בישראל או מנפיק אשר באמצעות כרטיסי החיוב שהנפיק בוצעו עשרה אחוזים לפחות מסכום העסקות שבוצעו בישראל (כהגדרתו בחוק) להתקשר עם כל סולק בסליקה צולבת, אלא אם סירב להתקשרות מטעמים סבירים. בהקשר זה יצוין, כי חוק הבנקאות רישוי הסמיך את שר האוצר או את המפקח על הבנקים (לפי העניין) לראות גם בתאגידים נוספים כחלק מהסולק/מנפיק בעל היקף פעילות רחב (תאגיד שהסולק/מנפיק הוא בעל עניין בו; תאגיד השולט בסולק/מנפיק; ו/או תאגיד שמי ששולט בסולק/מנפיק הוא בעל עניין בו) - כך לדוגמה עשויה להתקבל החלטה שפועלים אקספרס הינה חלק מישראל כרטיס לעניין היותה סולק/מנפיק בעל היקף פעילות רחב, ובהתאם יחולו גם על פועלים אקספרס המגבלות החלות על ישראל כרטיס בהקשר זה. לעניין זה, בחודש יולי 2017 הודיע משרד האוצר לפועלים אקספרס כי ככל שהעמלות הנגבות על-ידיה מבתי העסק בעסקות המקומיות במוטג שבו יש סליקה והנפקה בלעדית יופחתו במתווה מדורג, כך שעד לסוף חודש דצמבר 2017 העמלה המקסימאלית תעמוד על 2.95%; עד לסוף חודש דצמבר 2018 העמלה המקסימאלית תעמוד על 2.45%; עד לסוף חודש דצמבר 2019 העמלה המקסימאלית תעמוד על 2.10%; ובסוף חודש יוני 2020 תתייצב העמלה המקסימאלית לבית עסק על 1.99%, הרי שלעת הזו, אין שר האוצר רואה צורך להפעיל את סמכותו לפי סעיף 36 יג(א) לחוק הבנקאות רישוי, או לתמוך בהצעות חוק שמשמעותם זהה להפעלת הסמכות כאמור, או שמתערבות באופן ישיר וספציפי בעמלת המוטג מעבר למתווה האמור לעיל.

לפרטים בדבר החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("ועדת שטרומ"), ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

פעילויות נוספות

בנוסף לפעילויות הקשורות בהנפקה ובסליקה של כרטיסי אשראי, כמפורט לעיל לקבוצת ישראל כרטיס פעילויות נוספות כדלקמן: פעילות בתחום הבטחת פירעון המחאות וניכיון; הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי; ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג לרבות פקטורינג רכש.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

6.2. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 6-8: דירוג

מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע-חוץ טווח קצר	מטבע-חוץ טווח ארוך	סוכנות דירוג
ישראל - סוברני				
אפריל 2019	חיובי	P-1	A1	Moody's
פברואר 2019	יציב	A-1+	AA-	S&P
מרץ 2019	יציב	F1+	A+	Fitch Ratings
בנק הפועלים				
מרץ 2019	יציב	P-1	A2	Moody's
נובמבר 2018	חיובי	A-2	A-	S&P
מאי 2019*	יציב	F1	A	Fitch Ratings
מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע מקומי טווח קצר	מטבע מקומי טווח ארוך	סוכנות דירוג
דירוג מקומי (בישראל)				
נובמבר 2018	יציב		AAA	S&P מעלות
דצמבר 2018	יציב	P-1	Aaa	מידרוג

* בחודש מאי 2019 הודיעה חברת הדירוג Fitch Ratings כי הדירוג לטווח הקצר של בנק הפועלים נכלל ברשימת מעקב חיובית, וזאת במסגרת עדכון סולמות דירוג לטווח קצר של כמה עשרות בנקים.

בחודש אפריל 2019 אישרה חברת S&P מעלות דירוג של AA עבור כתבי התחייבות של הבנק עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO) אשר מוכרים כהון רובד 2 בהתאם להוראות באזל 3. באותו תאריך אישרה גם חברת מידרוג דירוג Aa3 באופק יציב עבור אותם כתבי התחייבות.

6.3. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; אחריות חברתית

כחלק מהחזון, מהאסטרטגיה ומהערכים של קבוצת בנק הפועלים, רואה עצמו הבנק מחוייב למעורבות פעילה ומובילה בחברה ובקהילה, לצד מנהיגותו העסקית ויוזמותיו בתחום הכלכלי, וזאת באמצעות "פועלים בקהילה". מעורבות זו היא חלק מתפיסה ניהולית מתקדמת, הגורסת כי גוף אשר פועל בתוך הקהילה ושואב מתוכה את עובדיו ואת לקוחותיו כאחד - הינו חלק ממנה, וכגורם מוביל עסקית, עליו גם לחזק, להוביל ולתרום לקידום ולשיפור תנאיהם של בני הקהילה, ובמיוחד החלשים שבהם. ברוח פילוסופיה עסקית זו, מתנהלת בבנק פעילות קהילתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית ענפה, בה משתתפים חברי ההנהלה והעובדים גם יחד. ברבעון הראשון לשנת 2019 התמקדה פועלים בקהילה בפרויקטים בתחום הנגישות, תעסוקתיות, חינוך, אל מול ילדים, בני נוער ואוכלוסיות ספציפיות, תוך מתן דגש מיוחד על חינוך להתנהלות כלכלית נבונה. המעורבות החברתית של פועלים בקהילה ברבעון הראשון של שנת 2019 באה לידי ביטוי בהוצאה כספית מצטברת של כ-7 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים אודות פעילות קבוצת הבנק בתחום המעורבות החברתית, התרומה לקהילה ואחריות חברתית, ראה [סעיף 7.8 לחלק ממשל תאגידי](#) [לפרטים נוספים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2018](#).

7. נספחים

7.1. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים

טבלה 7-1: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו*

2018				2019	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
2,528	3,274	2,895	2,975	2,825	
(442)	(972)	(667)	(685)	(548)	
2,086	2,302	2,228	2,290	2,277	
228	361	406	450	89	
2,314	2,663	2,634	2,740	2,366	
בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:					
68	30	9	73	(23)	
49	27	167	160	155	
18	40	-	(2)	-	
(38)	41	96	(35)	(97)	
(5)	55	6	17	(65)	
2,222	2,470	2,356	2,527	2,396	

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת.

- (1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 - (2) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
 - (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבוני.
- מזה בגין השפעות שינויים במדד: הוצאה של 33 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019, הכנסה של 5 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2018, הכנסה של 19 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2018, הכנסה של 138 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2018, הוצאה של 34 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2018.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 2-7: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים** (1)

2018				2019	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
153	222	167	293	230	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(256)	(228)	(289)	(217)	(200)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(103)	(6)	(122)	76	30	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
319	96	240	113	91	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
216	90	118	189	121	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:					
87	(17)	(37)	81	51	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
5	6	20	9	3	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
124	103	135	95	65	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	(2)	-	4	2	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
216	90	118	189	121	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור***:					
(0.22%)	0.32%	0.24%	0.41%	0.32%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.69%	0.46%	0.59%	0.57%	0.45%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.32%	0.13%	0.17%	0.27%	0.17%	שיעור הוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.11%	0.25%	0.15%	0.28%	0.17%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
8.18%	18.32%	10.94%	21.29%	12.86%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הנה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראל כרטיס המהווה פעילות מופסקת.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 3-7: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים⁽¹⁾

2018				2019		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון		
						במיליוני ש"ח
עמלות						
232	227	230	231	218		דמי ניהול חשבונות
189	182	174	196	174		פעילות בניירות-ערך
67	70	81	64	63		כרטיסי אשראי, נטו
55	76	47	45	54		טיפול באשראי
*110	*111	*115	114	116		עמלות מעסקי מימון
173	178	175	176	160		עמלות אחרות
*826	*844	*822	826	785		סך-הכל עמלות
22	25	13	45	18		הכנסות אחרות
*848	*869	*835	871	803		סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות ואחרות

* סווג מחדש.

(1) אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת.

טבלה 4-7: פירוט רבעוני של הוצאות התפעוליות והאחרות*

2018				2019		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון		
						במיליוני ש"ח
הוצאות שכר						
960	952	890	938	942		שכר
84	110	130	33	101		מענקים ותגמול מבוסס מניות
1,044	1,062	1,020	971	1,043		סך-הכל שכר
343	343	341	349	314		אחזקה ופחת בניינים וציוד
578	629	623	1,657	520		אחרות⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾
1,965	2,034	1,984	2,977	1,877		סך-הכל

* אינו כולל את נתוני קבוצת ישראלכרט המהווה פעילות מופסקת.

- (1) הרבעון השלישי של שנת 2018 כולל סך של 30 מיליון ש"ח בגין הפסקת הפעילות הבנקאות הפרטית בבנק הפועלים שוויץ.
- (2) הרבעון הראשון של שנת 2019 כולל הוצאה בסך של 123 מיליון ש"ח בגין הוצאות משפטיות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (סך של 194 מיליון ש"ח ברבעון רביעי של שנת 2018, סך של 142 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2018, סך של 103 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2018, סך של 87 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2018).
- (3) הרבעון הראשון של שנת 2019 כולל הכנסה בסך של 71 מיליון ש"ח בגין הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (הוצאה בסך של 952 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2018, הכנסה בסך של 14 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2018, הוצאה בסך של 50 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2018, ברבעון הראשון של שנת 2018 הוצאה בסך של 61 מיליון ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

7.2 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית*⁽¹⁾

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2018			2019		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ⁽³⁾ :					
3.48%	2,172	252,782	3.54%	2,316	265,415
					בישראל
4.71%	170	14,702	5.58%	232	16,981
					מחוץ לישראל
3.55%	⁽⁴⁾ 2,342	267,484	3.66%	⁽⁴⁾ 2,548	282,396
					סך-הכל
אשראי לממשלות:					
2.33%	16	2,775	3.12%	17	2,205
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
2.33%	16	2,775	3.12%	17	2,205
					סך-הכל
פיקדונות בבנקים:					
2.23%	36	6,522	2.99%	38	5,147
					בישראל
(0.91%)	(1)	440	(5.77%)	(4)	271
					מחוץ לישראל
2.03%	35	6,962	2.53%	34	5,418
					סך-הכל
פיקדונות בבנקים מרכזיים:					
0.10%	11	43,299	0.24%	29	48,276
					בישראל
1.42%	38	10,759	2.69%	69	10,377
					מחוץ לישראל
0.36%	49	54,058	0.67%	98	58,653
					סך-הכל
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:					
-	-	593	-	-	738
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
-	-	593	-	-	738
					סך-הכל

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך 129 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019 (31 במרץ 2018: 131 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית*⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2018			2019		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית (המשך)					
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :					
1.02%	130	51,254	1.44%	182	50,795
בישראל					
2.11%	26	4,964	3.22%	30	3,776
מחוץ לישראל					
1.11%	156	56,218	1.56%	212	54,571
סך-הכל					
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :					
0.18%	3	6,716	0.46%	6	5,185
בישראל					
-	-	72	-	-	37
מחוץ לישראל					
0.18%	3	6,788	0.46%	6	5,222
סך-הכל					
נכסים אחרים:					
-	-	289	-	-	1,194
בישראל					
-	-	-	-	-	1
מחוץ לישראל					
-	-	289	-	-	1,195
סך-הכל					
2.66%	2,601	395,167	2.87%	2,915	410,398
סך-כל הנכסים נושאי ריבית					
-	-	15,179	-	-	16,472
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	39,773	-	-	35,248
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾					
-	-	450,119	-	-	462,118
סך-כל הנכסים					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל					
3.05%	233	30,937	4.23%	327	31,443

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשלושה חודשים שהסתיימו ביום

31 במרץ 2019 בסך של (63) מיליוני ש"ח (31 במרץ 2018: 98 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית* (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2018			2019		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
0.46%	230	198,452	0.67%	329	198,382
					בישראל
0.11%	24	85,473	0.22%	50	91,641
					לפי דרישה
0.73%	206	112,979	1.05%	279	106,741
					לזמן קצוב
1.63%	58	14,356	2.42%	99	16,487
					מחוץ לישראל
1.15%	12	4,207	2.05%	18	3,534
					לפי דרישה
1.83%	46	10,149	2.52%	81	12,953
					לזמן קצוב
0.54%	288	212,808	0.80%	428	214,869
					סך-הכל
פיקדונות הממשלה:					
1.93%	1	209	4.97%	2	164
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
1.93%	1	209	4.97%	2	164
					סך-הכל
פיקדונות מבנקים מרכזיים:					
					בישראל
-	1	267	2.57%	4	628
					מחוץ לישראל
-	1	267	2.57%	4	628
					סך-הכל
פיקדונות מבנקים:					
0.13%	1	3,138	0.21%	2	3,897
					בישראל
6.32%	5	324	3.02%	2	268
					מחוץ לישראל
0.70%	6	3,462	0.38%	4	4,165
					סך-הכל
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:					
-	-	-	-	-	-
					בישראל
(2.12%)	(1)	187	-	-	3
					מחוץ לישראל
(2.12%)	(1)	187	-	-	3
					סך-הכל
אגרות-חוב:					
2.00%	138	27,867	1.51%	110	29,329
					בישראל
5.13%	10	794	3.34%	3	364
					מחוץ לישראל
2.08%	148	28,661	1.53%	113	29,693
					סך-הכל
התחייבויות אחרות:					
-	-	797	(0.39%)	(1)	1,034
					בישראל
-	-	2	-	-	8
					מחוץ לישראל
-	-	799	(0.38%)	(1)	1,042
					סך-הכל
0.72%	443	246,393	0.88%	550	250,564
					סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית*⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2018			2019		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)					
-	-	129,511	-	-	136,684
					פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
-	-	14,394	-	-	15,355
					זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
-	-	23,755	-	-	21,513
					התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾
-	-	414,053	-	-	424,116
					סך-כל ההתחייבויות
-	-	36,066	-	-	38,002
					סך-כל האמצעים ההוניים
-	-	450,119	-	-	462,118
					סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים
1.94%	-	-	1.99%	-	-
					פער הריבית
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾					
2.21%	1,998	364,230	2.28%	2,146	378,955
					בישראל
2.08%	160	30,937	2.82%	219	31,443
					מחוץ לישראל
2.20%	2,158	395,167	2.33%	2,365	410,398
					סך-הכל
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל					
1.85%	73	15,930	2.45%	108	17,758

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לרבות מכשירים נגזרים.
- (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית*⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2018			2019		
שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
2.79%	1,922	278,110	2.91%	2,055	285,442
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.32%)	(124)	153,524	(0.38%)	(145)	150,990
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.47%	-	-	2.53%	-	-
					פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד					
1.77%	201	45,709	1.75%	215	49,583
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.31%)	(127)	38,942	(0.94%)	(96)	40,867
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.46%	-	-	0.81%	-	-
					פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)					
2.45%	245	40,411	2.93%	318	43,930
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.26%)	(119)	37,997	(1.98%)	(201)	40,949
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.19%	-	-	0.95%	-	-
					פער הריבית
סך פעילות בישראל					
2.63%	2,368	364,230	2.76%	2,588	378,955
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.64%)	(370)	230,463	(0.76%)	(442)	232,806
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.99%	-	-	2.00%	-	-
					פער הריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2019

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית* (1) (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019 לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2018			
שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		שינוי נטו
	מחיר	כמות	
במיליוני ש"ח			
ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית			
נכסים נושאי ריבית			
אשראי לציבור:			
			בישראל
144	34	110	מחוץ לישראל
62	31	31	סך-הכל
206	65	141	
נכסים נושאי ריבית אחרים:			
			בישראל
76	71	5	מחוץ לישראל
32	44	(12)	סך-הכל
108	115	(7)	סך-כל הכנסות הריבית
314	180	134	
התחייבויות נושאות ריבית			
פיקדונות הציבור:			
			בישראל
99	99	-	מחוץ לישראל
41	28	13	סך-הכל
140	127	13	
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:			
			בישראל
(27)	(35)	8	מחוץ לישראל
(6)	(4)	(2)	סך-הכל
(33)	(39)	6	סך-כל הוצאות הריבית
107	88	19	סך-כל הכנסות הריבית פחות הוצאות הריבית
207	92	115	

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרך כלל במועד קבוע מראש.

איגום

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות, המתבצע על-ידי רכישת מצרף של תזרימים צפויים, שקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות-ערך, הניתנים להנפקה.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל

באזל 2/באזל 3 - תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקות בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככנס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter - מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

ניהול המשכיות עסקית

גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לשמור על קיומו של הבנק כישות פיננסית פעילה ואיתנה, ויכולתו להמשיך ולספק שירות מיטבי ללקוחותיו גם בעיתות חירום ושיבושים תפעוליים משמעותיים.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פעילות מופסקת

בהתאם לתקינה האמריקאית, פעילות מופסקת מוגדרת כרכיב של ישות (או קבוצת רכיבים), העומד בשני הקריטריונים הבאים:

1. הרכיב מקיים את הקריטריונים של "מוחזק למכירה".
2. מדובר ב: א. שינוי אסטרטגי ו-ב. שיש לו או שתהיה לו השפעה מהותית על פעילויות הישות והתוצאות הפיננסיות שלה.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שעת חירום

תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה הכרזה על מצב מיוחד בעורף או הכרזת המפקח על שעת חירום.

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

B2B

Business To Business - פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

B2C

Business To Consumer - פעילות עסקית אשר בה מוכרים מוצרים או מספקים שירותים לצרכן הסופי.

B.O.T

Build Operate Transfer - הסדר מימון פרויקטים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרוייקט לממשלה.

CVA

Credit Valuation Adjustment - חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Dodd-Frank

Dodd-Frank Act - תקנות פדרליות בארצות-הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות במערכת הפיננסית בארצות-הברית ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי אשר אומצה בשנת 2012 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות בשווקי הנגזרים באיחוד האירופי, ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation - התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

GRI

Global Reporting Initiative - תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפוחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country - ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market

פעילות מסחרית המבוצעת עם עסקים בינוניים, לרוב בארצות-הברית.

MTM

Mark to Market - שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan - אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk - מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

VOLCKER

Volcker Rule - חוק וולקר הוא דבר חקיקה אמריקאי החל על תאגידים בנקאיים מסוימים וכולל איסורים והגבלות הנוגעים לפעילות מסחר נוסטרו (proprietary trading) ולפעילות השקעה ו/או מתן חסות בקרנות מכוסות (covered funds) כהגדרתן בחוק וולקר.

א

איגוח 27, 25, 24, 11, 206, 83, 34
אשראי לציבור 51, 49, 48, 47, 46, 45, 44, 43, 40, 39, 38, 25, 22, 14, 8, 140, 139, 138, 137, 136, 134, 130, 126, 97, 96, 95, 94, 80, 77, 73, 67, 155, 154, 153, 152, 151, 150, 149, 148, 147, 146, 145, 144, 143, 142, 141, 190, 188, 187, 186, 184, 183, 164, 163, 162, 161, 160, 159, 158, 157, 156, 18, 17, 206, 205, 200, 198, 193, 192

ג

גידור 20, 10, 192, 123, 87, 86, 85, 83, 79, 53, 42, 38, 24, 21, 20

ד

דיבידנד 172, 171, 158, 115, 105, 104, 83, 77, 75, 74, 41, 40, 30, 14, 8, 12, 173

ה

הון והלימות הון 42
הון מניות 12, 75, 74, 33
הלבנת הון 34, 10, 194, 189, 18
הלוואות לדיור 94, 80, 54, 52, 49, 48, 47, 43, 40, 39, 34, 26, 25, 8, 143, 142, 141, 140, 138, 137, 136, 134, 132, 130, 128, 126, 124, 96, 95, 20, 3, 186, 185, 179, 156, 155, 145, 144
הליכים משפטיים 11, 113, 19
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 148, 147, 146
הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 198, 22

ו

ועדת שטרומ 195, 182, 174

ז

זכויות עובדים 9, 103, 102, 101, 100, 99, 76, 67

ח

חובות פגומים 143, 142, 134, 130, 126, 96, 95, 94, 51, 45, 44, 14, 12, 200, 161, 154, 153, 152, 151, 150, 149, 148, 147, 146, 144

י

ירידת-ערך 18, 79

מ

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 138, 137, 136, 67, 42, 40, 28, 8, 182, 179, 139
מגזרי פעילות פיקוחיים 130, 128, 126, 124, 67, 40, 39, 36, 35, 8, 7, 192, 138, 137, 136, 134, 132
מדינות זרות 27
מימון ממונף 23, 3, 58, 57, 8
מינוף 16, 15, 5, 3, 111, 110, 109, 108, 107, 106, 105, 104, 67, 34, 12, 8, 17
מסגרות אשראי 156, 26

נ

נגזרים 79, 76, 74, 73, 67, 58, 52, 51, 49, 48, 47, 43, 38, 29, 26, 20, 8, 161, 160, 159, 158, 123, 122, 121, 120, 119, 118, 117, 116, 99, 84, 83, 82, 200, 197, 192, 191, 173, 172, 171, 170, 169, 167, 166, 165, 164, 163, 162, 33, 19, 17, 16, 15, 206, 205, 204, 203, 202, 201
נזילות 33, 32, 31, 30, 29, 10, 9, 5, 3, 123, 111, 60, 50, 42, 30, 14, 12, 7
ניירות-ערך 51, 49, 48, 47, 42, 33, 31, 28, 27, 25, 24, 20, 14, 12, 11, 8, 96, 95, 94, 93, 92, 91, 90, 89, 88, 87, 86, 85, 82, 77, 76, 73, 72, 67, 150, 149, 148, 147, 146, 144, 143, 142, 141, 140, 139, 124, 120, 112, 109, 167, 166, 165, 164, 163, 162, 161, 160, 159, 158, 155, 154, 153, 152, 151, 26, 16, 15, 14, 8, 206, 202, 200, 183, 175, 174, 170, 169, 142, 141, 140, 139, 96, 95, 94, 76, 73, 49, 48, 47, 34
נכסים אחרים 160, 159, 158, 155, 154, 153, 152, 151, 150, 149, 148, 147, 146, 144, 143, 25, 24, 201
נכסי סיכון 28, 13, 12, 11, 9, 5, 3, 134, 130, 126, 105, 34, 32, 12

ס

סייבר 10, 42, 14
סיכון אשראי 49, 48, 47, 46, 44, 43, 42, 35, 34, 32, 27, 26, 22, 14, 8, 7, 141, 140, 123, 122, 121, 105, 97, 96, 95, 80, 67, 58, 56, 55, 54, 51, 50, 156, 155, 154, 153, 152, 151, 150, 149, 148, 147, 146, 145, 144, 143, 142, 26, 25, 24, 22, 21, 19, 17, 16, 13, 11, 10, 5, 3, 198, 183, 164, 162, 161, 157, 60, 7
סיכונים אחרים 60, 7
סיכון מוניטין 35, 10, 9, 3, 42, 14
סיכון מימון 60
סיכון נזילות 33, 30, 10, 5, 3, 123, 60, 42, 14, 12, 7
סיכון סביבתי 35, 9, 3, 61
סיכון רגולטורי 10, 42, 14
סיכון ריבית 28, 27, 10, 3, 59, 42, 30, 14
סיכון שוק 28, 27, 13, 11, 10, 5, 3, 123, 59, 42, 34, 14, 8, 7
סיכון תפעולי 34, 13, 11, 10, 3, 123, 105, 61, 42, 34, 32, 14

ע

עמלות 8, 13, 14, 19, 22, 23, 35, 36, 39, 40, 71, 81, 124, 128, 132, 136,
137, 138, 179, 181, 183, 184, 186, 187, 188, 190, 192, 199, 200
ענפי משק 8, 25, 26, 28, 35, 49, 51, 58, 19

פ

פיקדונות הציבור 14, 25, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 67, 73, 80, 82,
98, 126, 130, 134, 136, 137, 138, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 183, 184,
185, 187, 188, 190, 191, 192, 193, 202, 203, 205

ר

רווח למניה 71, 81

ש

שווי הוגן 9, 20, 24, 29, 33, 43, 59, 67, 72, 79, 83, 85, 86, 87, 88, 89,
90, 91, 92, 93, 100, 119, 120, 121, 122, 123, 161, 162, 163, 164, 165, 166,
167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 197, 28, 29

ת

תגמול 74, 75, 206
תיק בנקאי 59, 60, 28, 29
תיק למסחר 27
תשלום מבוסס מניות 74, 75, 76